

РЕЗОЛЮЦИЯ ⁽¹⁾**на Парламентарната асамблея Евронест относно взаимното признаване на професионалните квалификации, професионалния опит и университетските дипломи в рамките на процеса от Болоня**

(2016/C 193/04)

ПАРЛАМЕНТАРНАТА АСАМБЛЕЯ ЕВРОНЕСТ,

- като взе предвид съвместната декларация от Рига от срещата на върха на Източното партньорство (21 — 22 май 2015 г.), която надгражда постигнатото с декларациите от Вилнюс и Варшава, направени през предходните години при подобни обстоятелства,
- като взе предвид резолюцията на Европейския парламент от 23 октомври 2013 г., озаглавена „Европейска политика за съседство: към укрепване на партньорството. Позиция на Европейския парламент по докладите за 2012 г.“,
- като взе предвид учредителния акт на Парламентарната асамблея Евронест от 3 май 2011 г.,
- като взе предвид министерското комюнике от Ереван, произтекло от Четвъртия форум за политиката от Болоня и Министерската конференция относно Европейското пространство за висше образование (ЕПВО), проведени на 14 и 15 май 2015 г.,
- като взе предвид резолюцията на Парламентарната асамблея Евронест от 3 април 2012 г. относно укрепването на гражданското общество в държавите от Източното партньорство, включително относно въпроса за сътрудничеството между правителството и гражданското общество и въпроса за реформите, целящи оповомощаване на гражданското общество,
- като взе предвид Сорбонската съвместна декларация за хармонизиране на архитектурата на европейското висше образование, подписана на 25 май 1998 г. в Париж от образователните министри на Франция, Германия, Италия и Обединеното кралство,
- като взе предвид Съвместната декларация, подписана в Болоня на 19 юни 1999 г. от министрите на образованието на 29 европейски държави (Декларация от Болоня),
- като взе предвид Декларацията от Будапеща и Виена от 12 март 2010 г., приета от министрите на образованието на 47 държави, която официално постави началото на Европейското пространство за висше образование,
- като взе предвид комюникето, издадено от Министерската конференция и Третия форум за политиката от Болоня, проведен в Букурещ на 26 и 27 април 2012 г.,
- като взе предвид стратегията за мобилност за Европейското пространство за висше образование през 2020 г., приета от Министерската конференция относно ЕПВО, проведена в Букурещ на 26 и 27 април 2012 г.,
- като взе предвид Директива 2013/55/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 ноември 2013 г. относно признаването на професионалните квалификации,
- като взе предвид препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 28 септември 2005 г. за улесняване на издаването от държавите членки на единни визи за краткосрочно пребиваване за изследователи,
- като взе предвид доклада, озаглавен „Европейското висше образование през 2015 г. — Доклад за прилагането на процеса от Болоня“,
- като взе предвид препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. за създаване на Европейска квалификационна рамка за обучение през целия живот,
- като взе предвид заключенията на Съвета от 12 май 2009 г. относно стратегическата рамка за европейско сътрудничество в образованието и обучението („Образование и обучение 2020 г.“),

⁽¹⁾ Приета на 22 март 2016 г. в Брюксел, Белгия.

- като взе предвид заключенията на Съвета от 11 май 2010 г. относно интернационализацията на висшето образование,
 - като взе предвид препоръките на Съвета от 28 юни 2011 г. относно политиките за намаляване на преждевременното напускане на училище и за насърчаване на учебната мобилност сред младите хора,
 - като взе предвид доклада, озаглавен „Европейското висше образование през 2012 г.: доклад за прилагане на процеса от Болоня“,
 - като взе предвид окончателния доклад на Международната конференция за финансиране на висшето образование, проведена на 8 и 9 септември 2011 г. в Ереван, Армения,
 - като взе предвид резолюцията на Европейския парламент от 23 септември 2008 г. относно процеса от Болоня и мобилността на студентите,
 - като взе предвид своята резолюция от 31 март 2015 г. относно последващите действия във връзка с прилагането на процеса от Болоня,
 - като взе предвид споразуменията за асоцииране, подписани между Европейския съюз и правителствата на Грузия, Молдова и Украйна,
 - като взе предвид схемите за отпускане на стипендии „Еразъм +“ и „Еразъм Мундус“,
 - като взе предвид Конвенцията за признаване на квалификациите, отнасящи се до висшето образование в Европейския регион (CETS № 165, Лисабон, 11 април 1997 г.),
- A. като има предвид, че взаимното признаване на дипломите за висше образование между ЕС и държавите от Източното партньорство (ИП) все още е сложен и скъп процес, въпреки постигнатия напредък от процеса от Болоня и Европейското пространство за висше образование;
- B. като има предвид, че за студенти от страните от ИП е трудно, а понякога и невъзможно квалификациите им да бъдат признати в някои държави — членки на ЕС, като понякога и студентите от ЕС са изправени пред сходни проблеми в страните от ИП;
- B. като има предвид, че пречките пред признаването на дипломите и квалификациите може да възпрепятстват насърчаването на академичната и професионалната мобилност и културните връзки между двете страни, както и да спънат развитието на академичните изследвания и цялостния напредък в много области на науката в Европа;
- Г. като има предвид, че липсват договорености за равноправно третиране по отношение на признаването на професионалните квалификации за гражданите на страните от ИП/процеса от Болоня — ЕПВО, а това пречи на мнозина висококвалифицирани специалисти в редица регулирани области, като здравеопазване и социални дейности, образование, архитектура и строителство (напр. строителен инженеринг) и много други да повишават своите умения, като ги упражняват в рамките на ЕС, и по този начин да внасят ценни познания в родните си страни и да попълват недостига от висококвалифицирана работна ръка в държавите — членки на ЕС;
- Д. като има предвид, че в страните от ИП е налице силна нужда от развиването на повече ориентирани към научните изследвания институции, включително докторски образователни институции, с оглед да се предоставят повече възможности за кариера в научните изследвания за местните студенти;
- Е. като има предвид, че подходът за признаване на квалификациите се различава както в рамките на ЕС, така и между ЕС и страните от ИП, които са членове на процеса от Болоня и ЕПВО;
- Ж. като има предвид, че не съществува хармонизация на процеса за признаване на чуждестранните квалификации, нито има разходно ефективен механизъм за ответна информация в държавите, участващи в процеса от Болоня и ЕПВО;
- З. като има предвид, че в повече от две трети от участващите държави окончателните решения относно признаването на чуждестранните квалификации са отговорност на самите институции за висше образование;

- И. като има предвид, че все още съществуват опасения, свързани със справедливостта, прозрачността, отчетността и стандартите във връзка с редица висши учебни заведения в много от страните от ИП;
- Й. като има предвид, че корупцията, бюрокрацията, консерватизмът, несигурността и остарелите начини на мислене все още могат да бъдат срещнати в рамките на институциите за висше образование в страните от Източното партньорство, а понякога и в ЕС, и този проблем е необходимо да бъде разгледан и да му се противодейства;
- К. като има предвид, че Националният информационен център за академично признаване (ENIC/NARIC) е водещата мрежа, която предлага обмен на информация относно признаването и разработва инструменти за признаване на процедурите, политиките и практиките с потенциал да информира обществеността и партньорите и да подпомага страните членки и ключовите политически органи при разбирането на процеса на признаване, при същевременно засилване на привиждането в съответствие на националното законодателство и националните процедури с практиките на ЕС;
- Л. като има предвид, че университетите са пространства, които благоприятстват развитието на нови идеи и се основават на свободата на словото и мисълта в стремежа към академично развитие; като има предвид, че това може да влезе в противоречие с политически мотивиран натиск, което често излага студентите на тормоз и дори злоупотреби с правата на човека;
- М. като има предвид, че програмите по „Еразъм +“ са инструменти от ключово значение за модернизиране както на институциите за висше образование в ЕС, така и на тези в страните от Източното партньорство, като насърчават международното сътрудничество с институциите на ЕС и допринасят за реформата на висшето образование и по-голямата мобилност на студентите;

Общи принципи

1. потвърждава, че взаимно признатото качествено висше образование за студентите в ЕС и в държавите от Източното партньорство, както и взаимното признаване на професионалната квалификация за ключовите регулирани професии и пълното признаване на професионалния опит, придобит от двете страни, могат да бъдат от ключово значение за увеличаване и подобряване на социално-икономическите връзки между културите, насърчаването на мира, развитието, просперитета и стабилността;
2. приветства подписването на споразумения за асоцииране с три държави от Източното партньорство и очаква това развитие да окаже положително въздействие върху взаимното признаване на дипломите, квалификациите, уменията и професионалния опит; счита, че разработването на значими и дълготрайни средства за сътрудничество с останалите държави от Източното партньорство е ключов приоритет, като се гарантира продължаване на сътрудничеството по този и други въпроси; същевременно отбелязва, че споразуменията за асоцииране предоставят подобрени инструменти за комуникация и сътрудничество на държавно и парламентарно равнище и биха могли да послужат като основа за по-нататъшно сътрудничество, включително чрез създаване на национални информационни центрове за признаване, изпълнение на съвместна ЕС–ИП Европейска професионална карта (ЕПК), както и разработване на икономически ефективни механизми за предупреждение и информация чрез информационната система на вътрешния пазар (IMI) между ЕС и неговите източни партньори;
3. подчертава, че процесът от Болоня по никакъв начин не е еднопосочна система, но че, напротив, тя има за цел насърчаване на развитието на висшето образование и академичната мобилност между ЕС и страните от ИП, както и че участниците от двете страни се нуждаят от по-добър достъп до висши учебни заведения, признаване на дипломите, стипендиантски програми и пълно приемане в различните системи за висше образование, при условие че са изпълнени всички необходими академични критерии;
4. подчертава, че настоящото положение, при което продължаващите системни проблеми затрудняват много студенти и млади професионалисти от източните партньори при автоматичното признаване на техните дипломи или професионални квалификации в ЕС, създава значителни пречки за свободното движение на специалисти и развитието на добри отношения между двете страни;
5. отбелязва, че социално-икономическото развитие на страните от ИП може да бъде значително подоброено чрез наличието на дипломирани студенти, специалисти и предприемачи, които са придобили опит в чуждестранна среда, което, от своя страна, позволява появата на нови идеи и процеси и допринася за разпространението на ценности и ноу-хау, засилва местните университети, привлича доверието на чуждестранните инвеститори и помага за предотвратяване на стагнацията;
6. счита, че е налице силна необходимост да се обърне тенденцията на „изтичане на мозъци“ на талантиви млади хора от региона на Източното партньорство към западния свят, тъй като по този начин страните им се лишават от така необходимия експертен опит за подобряване на техните общества и за устойчиво развитие;

7. подчертава необходимостта всички страни, участващи в Източното партньорство, да гарантират, както чрез законодателството, така и на практика, пълен достъп до висше образование за всички, без да се допуска дискриминация въз основа на пол, религия, етнически произход или политически възгледи; отбелязва, че университетите са всеобщо признати като места за обучение и свободно слово и че насърчаването на високи академични постижения бива най-добре обслужвано чрез защитата на студентите от всички форми на преследване или тормоз;
8. счита, че Комисията следва да работи приоритетно със съответните академични, административни и правителствени органи и студентски организации или представители, за да се изгъкнат въпросите, които са предмет на загриженост сред студентите и специалистите от държавите от Източното партньорство, така че да бъдат идентифицирани специфичните проблеми, засягащи региона, и да бъдат намерени решения;
9. подчертава, че правителствата на държавите от ИП трябва да активизират усилията си за въвеждане на адекватни системи за контрол и осигуряване на качеството, като работят съвместно с университетите и националните органи, отговарящи за конкретни регулирани професии, така че да предлагат на своите граждани подходящи възможности да обогатят своя опит и своето обучение, включително и в ЕС;
10. отбелязва със загриженост, че все още се наблюдава трайна липса на равновесие между половете в някои области на обучение в страните от ИП и счита, че равният достъп на всички равнища и за двата пола, по-специално до висше образование, трябва да бъде активно насърчаван и стимулиран от целеви стипендии за повишаване на положителната дискриминация;
11. подчертава, че сега, че след като либерализирането на визовия режим бе постигнато за всички държави от Източното партньорство, с изключение на Беларус, повече студенти от региона вече са заинтересовани от продължаването на своето обучение в ЕС; ето защо настоятелно призовава институциите на ЕС да засилят преговорите с Беларус относно либерализирането на визовия режим с оглед насърчаването на мобилността сред студентите между ЕС и всички държави от Източното партньорство без изключение;
12. подчертава, че независимостта на университетите и тяхното пълно отделяне от държавата и политиката са основни и жизненоважни условия за една даваща резултати и съвместима с ЕС образователна система; подчертава, че финансирането на университетите на справедлива основа е необходима стъпка в тази посока и не би следвало да има нищо общо с държавата или политиката, а вместо това следва да бъде обвързано с нивото на успех, броя на студентите и академичните резултати;
13. призовава университетите в страните от ИП да адаптират предлаганите от тях форми на обучение към нуждите на пазара на труда;
14. насърчава университетите в ЕС и в държавите от ИП активно да търсят взаимно сътрудничество, обмен на опит и създаване на постоянни механизми за диалог с цел по-успешното генериране на промени в университетите от ИП;
15. признава важната роля на мрежата ENIC/NARIC в различните аспекти на академичното признаване и признаването на регламентираните и нерегламентираните професии и счита, че е необходимо да се засили по-нататъшното развитие на тази мрежа, включително чрез подпомагане на функционирането и повишаване на ролята на националните центрове в страните от ИП;

Дипломите за висше образование в рамките на процеса от Болоня

16. приветства факта, че всички страни от ИП са членове на Европейското пространство за висше образование и че въпреки различията в прилагането на принципите на процеса от Болоня, всички те се стремят към постигането на еднакви стандарти в областта на висшето образование с останалата част на ЕС (стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ЕПВП-ESG), както и че автоматичното и незабавно признаване на всички дипломи за висше образование следва да бъде основната цел в целия регион;
17. приветства решението на министерската конференция от 2015 г. за присъединяване на Беларус към ЕПВО, като вижда в това развитие доказателство за приобщаващия характер на процеса от Болоня; насърчава Беларус да приведе своята образователна система и практика в състояние на съвместимост с тези на останалите държави от ЕПВО;
18. счита, че инструментите на процеса от Болоня, по-специално Европейската квалификационна рамка (ЕКР) и Европейската система за трансфер и натрупване на кредити (ECTS), понастоящем се прилагат правилно от държавите от Източното партньорство по отношение на съответните им национални квалификационни рамки (НКР) и националните системи за прехвърляне на кредити (NCTS), хармонизирани с инструментите на процеса от Болоня, както и че, макар да има още възможности за подобрене, критериите, които трябва да бъдат признати от органите от ЕС в рамките на европейското пространство на признаване (EAR) за автоматично признаване на университетските дипломи би следвало да доведат до ускорен и по-висок процент на признаване на дипломите на студентите от държавите от Източното партньорство;

19. подчертава необходимостта от подобряване на сътрудничеството между образователните институции в ЕС и страните от ИП с цел обмен на опит, тъй като в повечето държави признаването на чуждестранните дипломи за академични цели се извършва от тези институции;
20. признава, че равнището на държавните разходи за висше образование варира значително в отделните държави от Източното партньорство, както е и сред самите държави — членки на ЕС; въпреки това изразява съжаление относно факта, че в много държави от Източното партньорство и съседните им държави — членки на ЕС, процентът от БВП, изразходван за висше образование е сред най-ниските в европейското пространство за висше образование, което прави адекватното развитие в тази област трудно или невъзможно;
21. отбелязва, че структурата от три цикъла във висшето образование от процеса от Болоня (бакалавърска, магистърска и докторска степен), макар и да не се прилага по един и същи начин на цялата територия на Европейското пространство за висше образование, до голяма степен се спазва в страните от ИП, с изключение на проблемния факт, че съществува ясно изразена липса на достатъчен брой докторски образователни институции или достъпно финансиране за студенти в тези страни, което е основната причина, поради която повечето потенциални кандидати се стремят към докторски степени на друго място;
22. подчертава, че тъй като висшите учебни заведения са в голяма степен основните отговорни органи за контрола на критериите за качество и на процедурите за издаване на дипломи, в съответствие с принципите на процеса от Болоня и Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите, е налице силна нужда от разработването на по-автономни и по-силни институции за висше образование в страните от ИП, и призовава Комисията и ЕСВД да разгледат начините за насърчаване на това развитие заедно с националните органи;
23. настоятелно призовава правителствата и парламентите на държавите от Източното партньорство и държавите — членки на ЕС, да работят за по-добро прилагане в националното законодателство на принципите на Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите по отношение както на качеството на дипломите, издадени в националния контекст, така и на улесняването на автоматичното признаване на получените в чужбина квалификации;
24. изтъква, че наличието на „фабрики за дипломи“ и „фабрики за акредитации“, както и липсата на сравними, съвместими и съгласувани национални системи по отношение на прилагането на инструментите на процеса от Болоня и ЕПВО продължават да бъдат основните причини, поради които много органи в ЕС не могат автоматично да признават дипломите, издадени в страните от ИП;
25. призовава правителствата от двете страни да повишат усилията си за гарантиране на доверието в системата на висшето образование, по-специално чрез осигуряване на равни условия за прием и изпити и достъп до ресурси и съоръжения, както и равни права за стипендии, и най-важното, чрез гарантиране, че дипломи се издават само на тези студенти, които отговарят на всички изисквания и учебни резултати по ЕКР, необходими за съответната квалификация;
26. настоятелно призовава органите на ЕС, но също така и университетите, да проучат и установят пълноценни начини за подкрепа на студентите от Източното партньорство чрез увеличаване на броя и видимостта на целевите академични стипендии, насочени към студентите в страните от ИП, като се използват различните инструменти на Съюза, но и като се насърчават националните правителства, фондации и НПО да се погрижат за нуждите на студентите от страните от ИП, които в много случаи произхождат от среда в неравностойно икономическо положение и въпреки високите си академични постижения трудно достигат до обучение в ЕС поради финансови затруднения;
27. приветства активното участие на държавите от Източното партньорство в „Еразъм +“, както и факта, че бюджетният им капацитет за усвояване е много добър; поради това изразява съжаление, че наличното финансиране за ИП в рамките на тези програми за периода 2014 — 2020 г. остава приблизително равно на това от предишния финансов период;
28. счита, че за целта да се насърчава по-тясно сътрудничество е много важно да се увеличат финансовите средства, предоставяни по програмите за стипендии, каквато е „Еразъм +“, които да бъдат конкретно насочени към студентите от ИП и да имат специален раздел в рамките на схемите за финансиране на ЕС за този регион, който е от изключително стратегическо и културно значение за Съюза;

Професионални квалификации и професионален опит

29. счита, че взаимното признаване на професионалните квалификации е необходимо за обезпечаването на редица важни стъпки в развитието на двете страни по проекта за Източното партньорство, включително подобряване на временната мобилност за целите на професионалната специализация, което би разкрило възможности за гражданите на държавите от ИП да придобият нови умения, които могат да се използват за подобряване на професионалните им резултати у дома, но и за запълване на значими празнини в работната сила от двете страни;

30. отбелязва, че въпреки че професионалните квалификации са тясно свързани с подобряването на признаването на дипломите в рамките на процеса от Болоня, понастоящем не съществува специален документ, подобен на Директива 2013/55/ЕС, регулираща въпроса в рамките на ЕС, Европейското икономическо пространство и Швейцария, който да включва държавите от ИП; следователно насърчава нови инициативи, целящи да се даде едно истински континентално измерение на този приоритет;
 31. призовава Комисията и ЕСВЦ да проучат, съвместно с правителствата на държавите от ИП, възможността за създаване на нова рамка за европейската политика за съседство, така че да се разшири системата на Европейската професионална карта (ЕПК), като включи тези партньори; изразява надеждата си, че този инструмент ще доведе до възобновена и по-динамична професионална мобилност в Европа и съседните ѝ държави и ще спомогне за запълване на празнините в капацитета в различните професии, при взаимноизгодни положителни последиствия за всички страни;
 32. подчертава, че всяко сътрудничество в областта на взаимното признаване на професионалните квалификации следва да има за цел увеличаването на възможностите за специалистите от двете страни да подобрят своите умения, практика и мобилност, без да се застрашава наличността на работна ръка в страните от ИП, нито да се допуска нарушаване на равновесието в рамките на ЕС;
 33. призовава за разработването на единен подход при провеждането на процедури за признаване на професионалните квалификации за всички и насърчава правителствата на държавите от ИП да разработват и прилагат надеждни и прозрачни процедури за признаване на професионалните квалификации, на първо място за регламентирани професии;
 34. счита, че взаимното признаване на професионалния опит на квалифицираните работници е основен елемент в развитието на динамичния пазар на труда в Европа и че следва да се определят основни критерии, които да могат да бъдат споделени между държавите членки и други партньори с цел регистриране и измерване на значимия професионален опит на работниците;
 35. счита, че освен използването на критерии, свързани с качеството, прозрачността и почтеността, държавите — членки на ЕС, и държавите от Източното партньорство следва да гарантират, че националните органи в областта на професионалните квалификации, както и всички сдружения и федерации на работодателите, които се занимават с признаването на професионалния опит, полагат максимални усилия за избягване на всички форми на дискриминация на каквото и да било основание (пол, религия, етническа принадлежност или държава на произход, включително държавите от Източното партньорство);
 36. възлага на своите съпредседатели да предадат настоящата резолюция на председателя на Европейския парламент, на Съвета, на Комисията, на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност/заместник-председател на Комисията, на Европейската служба за външна дейност, на правителствата и парламентите на държавите — членки на ЕС, и на страните от Източното партньорство.
-